

NATUR HÄMTAD UR SAGORNA

Vandring genom grönskimrande lavafält. Glaciärer som kalvar på svarta stränder. Gömda vattenfall. Ridning intill heta källor. Valspaning. Island är resmålet för dig som gillar spännande och ombytlig natur.

Text: JOHAN AUGUSTIN Foto: ROGER BORGELID

Blær lyfter blicken från marken och ser på mig med sina mörkbruna ögon. Luggen är ruffsigt okammad. Hennes seniga och muskulösa kropp står redo. Blær är en islandshäst som härstammar från de hästar som vikingarna tog hit på 900-talet. I dag är hästrasen, på grund av smittriskan och för att hålla rasen ren, den enda tillåtna på Island. Eftersom det saknas stora rovdjur på ön är hästarna orädda, nyfikna och närgångna på samma gång. Trots att de är mindre i storlek än många andra hästraser är de uthålliga och starka. Hästen bemästrar fem gångarter och är mest känd för sin tölt, en slags snabb skritt som är särskilt bekväm för ryttaren. Jag hoppar upp i sadeln och brittiska guiden Tomi Stansfield tar täten. Vad som började som ett sommarjobb för sex år sedan har fortsatt.

– Jag fastnade för den isländska naturen, säger Tomi som kommer hit från England och säsongsarbetar för Eldhestar, en av Islands många ridarrangörer. Hästarna vankar sakta och vant fram på den smala stigen genom det kuperade landskapet på den sydvästra delen av ön, några mil öster om Reykjavik. Blær lyder minsta tryck med hälar, ökar farten, och vi galopperar genom en skogsdunge uppför en kulle. Jag drar i tyglarna och muskelpaketet bromsar vant in. Det luktar ruttet ägg, vilket får sin förklaring i de pyrande svavelgaserna från öppna hål i marken. En skylt varnar att inte komma för nära. Varma källor finns över hela ön och ibland har naturliga bassänger bildats som man kan bada i, dock inte i denna som liknar en bubblande gytjepool. Geotermisk energi värmer upp de flesta islänningars hus och när jag hoppar av hästen och lägger handen mot marken känns värmen från jordens inre.

Vatten i olika skepnader går som en röd tråd genom Islands

natur, och många besöker ön för att se några av de mest kända vattenfallen. Jag får erkänna att innan jag kom till Island hade jag inte riktigt förstått det intressanta med vattenfall – nu har jag omvärderat den ståndpunkten. Ett av de mest välbesökta är Seljalandsfoss alldeles intill ringvägen, huvudvägen som slingrar sig runt hela ön. En stig bakom det 60 meter höga vattenfallet gör att du kommer bakom vattenflödet och ser genom det. Det är det enda kända vattenfallet i sitt slag.

En bit därifrån ligger ”det gömda vattenfallet” Gljúfrabúi. Ungefär hundra meter från vägen, på en stig som leder till några grottor ligger 40-metersfallet som döljs av klippväggar och mystik. Inga människor. Mossor som suger sig fast i de fuktiga, svarta lavaväggarna. Solstrålar tränger genom det dunkla ljuset och vattnets virvlande kraft bildar kondens i luften och sprutar en dusch i ansiktet när jag närmar mig poolen som blir till en flod som fortsätter ut i Atlanten.

Nästa fall är lite mer av en utmaning att ta sig till. Längs stigen som leder till Svartifoss växer det dvärgbjörkar intill små träbroar över forsande floder. Vattnet är friskt och smakar gott. Vi går tjugo minuter genom Vatnajökulls nationalpark innan vi kommer fram till Svartifoss. De svarta lavapelarna som har gett vattenfallet dess namn ser ut som att de blivit uthuggna ur berget och bildar ett naturligt konstverk. Tyske Felix-Tillmann Groth är på cykelsemester med sin flickvän och har vandrat till Svartifoss från huvudvägen.

– I början cyklade vi runt och sa ”wow” hela tiden, men efter ett tag blir man van vid den magiska naturen, berättar Felix som tänker cykla över större delen av ön och campa i tält längs vägen.

Vi tar bilen och kör österut på ringvägen förbi samhället Vik, känt för sina kolumnformade basaltklippor i havet utanför den svarta Reynisfjara-stranden. Vi ska ta del av nästa vattenfas

”Havet för med sig en bris med dimma som lägger sig som en slöja över iskreationerna.”

I början sade vi "wow" hela tiden, säger tyske Felix-Tillman Groth, en av allt fler turister som lockas till Islands magiska natur.

Vid det dramatiska vattenfallet Svartifoss väntar en scen som hämtad ur *Sagan om ringen*.

på Island: frusna glaciärdelar. De ligger och guppar på ytan i glaciärsjön Jökulsárlón och påminner om gigantiska Vicks Blåtabletter, redo att smälta på tungan. Med sina snart 300 meter är Jökulsárlón den djupaste sjön i landet, som konstant växer eftersom glaciären Breiðamerkurjökull smälter, delvis på grund av att varmt havsvatten strömmar in i lagunen. Då kalvar glaciären, och det är detta unika skådespel, där den släpper stora isblock i vattnet, som lockar besökare. Det är inte bara turister som lockas hit – Jökulsárlón har varit inspelningsplats för en rad filmer, bland annat två Bond-rullar. Isblocken fortsätter genom lagunen på sin väg till Atlanten som ligger omkring en kilometer bort. Den svarta lavastranden är bred och vågorna slår in hårt och det har hänt att oförsiktiga turister svepts ut till havs av vågorna och inte kommit in igen, så varje gång det vita svallet kommer brusande tar jag några steg tillbaka upp på stranden. Vågorna kastar upp isblocken på stranden och dessa smälter sedan långsamt till kristallformationer. Det ser ut som att hundratals diamanter täcker lavastranden och granitstenarna, samtidigt som turister springer omkring och tar bilder i extas. Men som ofta med turister så håller de till på samma ställen och längre bort på stranden är det öde. Vågor, isblock, kristaller. Havet för med sig en bris med dimma som lägger sig som en slöja över kreationerna. Detta är en fotografers våta dröm, och jag ser på Roger Borgelid att han just nu befinner sig i himmelriket och aldrig vill åka hem.

Men det är dags för nästa vattenaktivitet. Från Reykjaviks hamn avgår dagligen båtar som erbjuder valskådning av en rad

arter som späckhuggare, knölval och vikval. Av islänningarna är det bara ett par procent som säger att de regelbundet äter valkött. Varje år kommer nästan två miljoner turister till Island varav 300 000 enbart för att se val och ironiskt nog är det turisterna som står för den stora andelen valkonsumtion. Island jagar två arter, sillval och vikval och den sistnämnda får vi syn på när vi åker ut en bit utanför huvudstaden.

– Vikval, 300 meter, klockan elva! ropar guiden i mikrofonen från fören.

Ombord finns ett hundratal turister, iklädda varma röda overaller, med kameror redo att försöka zooma in valens snabba rörelser när den skär genom ytan för att ta luft och sedan dyka igen. Vikvalen håller sig på ett par hundra meters avstånd men betydligt nyfiknare är en grupp tumlare som kommer upp till båten och simmar ikapp oss. Kaptenen Guðmundur Magnusson var tidigare fiskare men har de senaste tre åren velat dra nytta av de allt större turistströmmarna.

– Vi har ett vackert land. Nu kan jag vara med och promota det, säger han och betonar att sedan han slutade med fisket, som tidigare innebar ett slitsamt arbete, kan han numera njuta av sitt jobb.

Att landskapet förändras snabbt på Island råder det inget tvivel om. Nästa dag blir det tydligt när vi vandrar genom den centrala högplatån till Landmannalaugar, ett av öns mest spektakulära och förändliga naturområden. Mossor täcker

Stora isblock som kalvat från glaciären flyter ut i havet och spolas upp på de svarta stränderna, där de glittrar som diamanter på svart sammet.

”Vi är mitt i aktivt vulkanland. Både Hekla och Katla är redo att skaka om sin hemö ordentligt, forskarna säger att utbrott kan komma när som helst.”

Utan naturliga fiender kan de tusentals isländska hästarna ströva fritt i harmoni med naturen.

bergssidorna och när det ombytliga isländska vädret låter några solstrålar tränga igenom det i övrigt grå molntäcket, lyser sluttningarna smaragdgröna. Vi är mitt i aktivt vulkanland. Både Hekla och Katla är redo att skaka om sin hemö ordentligt, forskarna säger att utbrott kan komma när som helst. Eyjafjallajökulls askmoln lamslog stora delar av Europas flygtrafik 2010, men ledde samtidigt till att människor fick upp ögonen för Island och turismen exploderade. Vi är en guidad trupp av mixade nationaliteter som vandrar en smal stig intill en flod där leran färgar det forsande vattnet gult av svavel. Gult, rött och grönt är de tre genomgående färgerna i dalgångarna, flodraviner och på bergssluttningarna som till stor del består av bergarten ryolit i kombination med mineralutfällningar. Vi går sakta uppför stigen, ungefär 400 meter över havet, där ravinernas sidor är draperade i limegröna, skimrade mossalkan. Det tar 70 år för mossorna att växa fullt ut så därför undviker vi att gå direkt på stenar där de växer. I slutet av juni var floden som vi passerar fortfarande delvis isbelagd men nu i början av september är de svarta lavafälten enbart blöta från nederbörd. Lavafältet under mina fötter kommer från vulkanerna i området, där det rödfärgade järnet avfärgas i marken när gaser blandas med ryolit. Hela Island är egentligen ett enda stort lavafält, och med över tusen upptäckta grottor, och nya som hela tiden upptäcks, bildas ett landskap som påminner om en schweizisk ost.

Vi har tagit oss ytterligare ett par hundra meter upp över havet och svavel sippar ut från öppna hål i marken tillsammans med koldioxid och andra gaser och bildar en illaluktande

dimma. En skylt säger "Brennisteinsalda" som betyder "våg av svavel". Namnet kommer från gula svavelfläckar på vulkanens sidor. Berget är även färgat i svart, rött, blått och grönt. Det räknas som ett av de mest färgrika bergen på ön och hamnar ofta i fotoböcker och kalendrar. Vi fortsätter uppför en slingrig stig, där den järnrika röda jorden fastnar under fotsulorna. Det blir aldrig riktigt jobbigt att vandra – alla i gruppen håller en rask fart och vandringen i sig är inte särskilt krävande eftersom varken höjden eller höjdskillnaderna är så stora. Den isländska folktron är fortfarande stark och en stor del av befolkningen tror på naturväsen som älvor. De sägs bland annat bo i stenarna på lavafälten. Ett stenblock som liknar ett förstenat troll sitter på ena sidan av Brennisteinsalda.

– Det är trollet som blev träffat av solen, skrattar guiden Benedikt Thrastarson.

Vi är omgivna av Vondugil, flodbädden som går under namnet "Elaka dalen" och "Blå berget" Bláhnjúkur. Gult svavel, grön mossa, rött järn och obsidian – en bergart som ser ut som polerat svart glas som har bildats när lava snabbt stelnar, innan kristaller bildas. Omgivningarna är som en arktisk, exotisk fruktsmoothie, som om vi har förflyttat oss från planeten jorden några ljusår ut i rymden. När vi når toppen av Brennisteinsalda 855 meter över havet är det enda som hörs vinden som sakta susar förbi. Jag tar inte tiden hur länge vi stannar, det känns som evigheter, men det kvittar. Jag bara är. ■

En ridtur genom rykande landskap på hästryggen – en klassiker man inte bör missa.

Vid foten av Eyjafjallajökul, vulkanen som hade utbrott för några år sedan, ligger Sejavallalaug och Islands häftigaste pool och naturliga, varma källa.

SNABBFAKTA

Om: Island ligger på den atlantiska kontinentalsprickan vilket medför att den geotermiska och vulkaniska aktiviteten är hög. De flesta människor bor längs kusten och inlandet är nästan obebott. Den internationella flygplatsen Keflavik ligger fem mil utanför huvudstaden Reykjavik.

Invånare: Island har omkring 330 000 invånare varav hälften bor i Reykjavik och huvudstadsregionen.

Res hit: Wow Air flyger direkt från Stockholm och Västerås till Keflavik. Icelandair flyger direkt från Stockholm och Göteborg.

Tidsskillnad: -2 timmar (sommartid) -1 timme (vintertid).
Valuta: Isländsk krona.

MAT & DRYCK

Dill
Skandinaviskt kök med lokala råvaror i Reykjavik. Serverar 7-rätters meny med vinpaket, eller 4-5-rätters menyer. Våldigt höga omdömen av besökare.
[Hverfisgötu 12, Reykjavik dillrestaurant.is](#)

Grillmarkaðurinn – The Grillmarket

Lokal matkultur kommer in som öring, lamm, biff och vaktel. Nivån på fisk- och köttmenyerna är hög och stället är ofta fullbokat.

[Lækjargata 2A, Reykjavik grillmarkadurinn.is](#)

Kol

En krog med många stammisar. Servicen är utmärkt. Tre-rätters gourmetmenyer, fisk som torsk och lamm är särskilt populära. Som avslutning testa en av Kols cocktails.

[Skolavordustigur 40, Reykjavik kolrestaurant.is](#)

BOENDE

Stracta Hotel

En bra knutpunkt för vandringar kring Landmannalaugar och utflykter på hela södra Island är samhället Hella som ligger nio mil sydost om Reykjavik. Här ligger Stracta Hotel där du kan sitta i den varma badtunnan utomhus med spektakulär utsikt. Dubbelrum från cirka 1 000 kronor per natt inklusive frukost.

[4 Rangárflátir, Hella stractahotels.is](#)

Ion

Lyx- och designhotellet ser ut som ett ufo som har landat i ingenmansland och hotellet har vunnit många priser för sin arkitektur. Det ligger en timme utanför Reykjavik mitt i vildmarken. Njut av den häftiga interiören, stillheten och norrskenet. Dubbelrum från cirka

3 300 kronor per natt.
[Nesjavellir 801 ioniceland.is](#)

SE & GÖRA

Vandring

Arctic Adventures är en av de största researrangörerna på Island och erbjuder en rad vandringar, bland annat till Landmannalaugar, samt andra aktiviteter.
[adventures.is](#)

Ridning

Utanför Reykjavik ligger Eldhestar som har omkring 350 isländshästar. Dags- och veckoutflykter i vildmarken på hästryggen. Kortare utflykter vintertid. Eldhestar anordnar även andra aktiviteter.
[eldhestar.is](#)

Valspaning

Elding utgår från hamnen i Reykjavik och har en rad olika valsafaris på schemat. Även fiskeutflykter och sjöfågelspaning.
[elding.is](#)

Strandfiske

MudShark är den enda arrangören som anordnar havsfiske direkt från stränderna. Mágnus Jóhannsson är biolog och berättar historier om Island från en ekologisk vinkel. Anordnar även vandringar och jeeputflykter.
[mudshark.is](#)

Bad

Det finns många heta källor att värma sig i och den mest kända är Blá lagunen. Utomhusbadet ligger mitt på ett lavafält mellan Reykjavik och Keflavik. Avsätt många timmar till maximal njutning och boka i förväg!
[bluelagoon.com](#)

Flyg helikopter

Ett bra sätt att upptäcka den isländska naturen är från luften. Välj kortare eller längre utflykter med helikopter. Erfarna piloter som ger resenären oförglömliga naturupplevelser.
[helicopter.is](#)

SHOPPING

Metal Design

Moderna, handgjorda smycken av en lokal designer. Ringar, halsband, manschettknappar, utformade i stilren design.
[Skólavörðustígur 2 metaldesignreykjavik.is](#)

Handknitting Association of Iceland

Handgjorda ylletröjor, vantar, mössor, filtar. En sak att ta med sig hem från Island är helt klart en handstickad Islandströja. Designade i en rad färger och mönster.
[Skólavörðustígur 19 handknit.is](#)